

Referaten

Rubriek 1. Factoren van de omgeving; biologie

176.1—011.1 Populus

Populus canadensis Moench versus *Populus euramericana* Guinier. B. K. Boom, Instituut voor Veredeling van Tuinbouwgewassen. Mededeling 102, overdruk uit Acta Botanica Neerlandica (6) 1957 (54—59).

Dit artikel betreft de strijd over de nomenclatuur van de zogenaamde Canadese populieren bastaarden. De botanici en de Tuinbouwers houden vast aan de groepsnaam *canadensis*, de Internationale Populieren Commissie (F.A.O.) aan de vinding *euramericana*. Er zijn wel meer tegenstellingen in dit opzicht tussen biologen en bosbouwers, maar daarin gaat het dan wel om voor de bosbouw noodzakelijke onderscheidingen en het gevaar van mogelijke verwarringen, die de biologen negeren en ontkennen. Hier is het zuiver een kwestie van naamgeving en de bosbouwer zal zich bij de algemene nomenclatorische afspraken moeten neerleggen. Boom toont de juistheid van zijn standpunt duidelijk aan. Het woord is aan de tegenstanders.

Deze zelfde kwestie is ook behandeld in het onlangs verschenen jaarboek 1954/1955 van de Ned. Dendrologische Vereniging. Ik kom daarom in een ander referaat ook nog op deze kwestie terug. F. B.

Rubriek 4. Bosbeschadiging en bosbescherming

443.3 : 172.8 *Venturia*; *Pollaccia*

Een blad- en twijgziekte van populieren, veroorzaakt door *Venturia tremulae* en *Venturia populina*. J. Gremmen. Korte Mededeling van het Bosbouwproefstation T.N.O. (27), ook verschenen in het Tijdschrift over Plantenziekten, 62 (5) 1956 (236—242).

Eerst genoemde zwam kwam in 1955 veel voor op de geteelde *tremula*'s (meest kruisingsproducten) van het Bosbouwproefstation. De andere was in dit onderzoek betrokken om de verschillen duidelijk te maken; laatstgenoemde is namelijk nog niet in ons land aangetroffen, echter wel in Duitsland en Denemarken. De bladeren aan de jonge scheuten worden eerst gedeeltelijk zwart, sterven af en ook de jonge zich dan krommende scheut, waardoor de groei ernstig wordt belemmerd (*Pollaccia stadium*). De zwam overwintert in de gedode takken en vormt sporen (*Pollaccia radiososa*). Het is dus zaak het zieke materiaal af te snoeien en te vernietigen. Verschillende bastaarden waren zeer verschillend vatbaar, zodat met de vatbaren niet dient te worden voortgeteeld. F. B.

422.2 : 432, 412 *Pseudotsuga*

Verdrogingwerende maatregelen en middelen bij uitplanten van douglas. J. van Soest. Uitvoerige verslagen van het Bosbouwproefstation T.N.O. 3 (1) 1957 (1—18).

Voorjaar 1954 en 1955 werden proeven genomen om te onderzoeken hoe of de veel voorkomende sterfte in geplante douglas zou zijn te voorkomen. De planten van een handelskwekerij werden verschillend getransporteerd en behandeld vóór het uitplanten. Zo werd de plant bovengronds gedompeld in een 25% emulsie van Goodrite Latex VL 600 of daarmee bespoten. Ook had verpakking plaats van de wortels of van de hele plant in plastic zakken. Beide beschermende maatregelen gaven geen positieve resultaten. Inkuilen werd spoedig schadelijk, maar dit is al van ouds bekend. Uit de proef kwam dus geen positief nieuws. De vraag ligt daarom voor of het nut had hierover een uitvoerig verslag te geven; m.i. had volstaan kunnen worden met een (ver)korte mededeling.

De conclusie is geheel overeenkomstig het algemeen bekende, maar kan niet genoeg worden herhaald en ik laat deze dus nog even geheel volgen: „De algemene opvatting, dat plantbaar douglas plantsoen niet uit een handelskwekerij moet worden betrokken, maar uit een eigen kwekerij ter plaatse, wordt door het onderzoek volkomen bevestigd. Men heeft het dan in de hand, zelf het meest geschikte tijdstip voor de bosaanleg vast te stellen en kan daarbij inkuilen geheel achterwege laten. Daarbij late men zich eerder leiden door de vochttoestand van de grond en de weersomstandigheden, dan door de tijd van het jaar, daar warm vochtig weer kleinere risico's met zich meebrengt dan droogte in het koelere voor- en na-seizoen”. F. B.

Rubriek 5. Houtmeetkunde; aanwas; ontwikkeling en structuur van opstanden; taxatie; kartering

524.315 : populus.

Formtal for Poppel. H. Bryndum, Dansk Skovforenings Tidsskrift, 42 (3) 1957 (193—196).

Het materiaal, dat bij de gewone proefperkmetingen van het Deense Bosbouwproefstation is, bestaat uit 184 metingen van enkele bomen, die worden gemeten volgens tabel 1, waarin de vijf kolommen achtereenvolgens betekenen: Code letters proefperk, populierensoort, ligging, geboortejaar (kiemjaar van het zaad of jaar waarin het stekmateriaal bewortelde?) en telkens in groepen van 2 getallen leeftijd en aantal bomen.

Bij de meetmethode is de gebruikelijke werkwijze van het Deense Bosbouwproefstation gevolgd, beschreven in: C. H. Bornebusch en H. A. Henriksen, Bøgens vedmassefaktor, Formtalsbestemmelse ved Hjælp af standardtabeller for mindre bevoksninger af bøg. Det forstlige Forsøgsvæsen i Danmark, (18) 1946 (1—96).

Bij deze meetmethode gaat men uit van het doorsneevlak op borsthoogte. De voet van de stam verdeelt men in 4 secties van gelijke lengte, die worden gemeten volgens de formule van Huber, dus op de meetplaatsen 0,16, 0,49, 0,81 en 1,14 m. Het gedeelte van de stam, dat boven het borsthoogtevlak gelegen is, verdeelt men in 10 secties van gelijke lengte. Deze worden gecubeerd volgens de methode van Smalian, dus op 0,1, 0,2, 0,3 enz. tot en met $0,9 \times h'$, waarin h' de hoogte boven het borsthoogtevlak voorstelt. Het gewone vormgetal van de Denen is dus een spilvormgetal, gebaseerd op de zojuist beschreven wijze van meten. Daarnaast meet men alle takken met een diameter van meer dan 3 cm in metersecties volgens de middenvlakformule, terwijl tenslotte van de takken met een diameter van minder dan 3 cm de inhoud uit het gewicht wordt afgeleid. Voor een gemakkelijke berekening van het boomvormgetal maakt men gebruik van het takinhoud-quotient, dat is de verhouding tussen takinhoud en spilinhoud.

De verdeling van het materiaal over de lengte- en dikteafmetingen volgt uit tabel 2, waarin tot uitdrukking wordt gebracht, dat er meer bomen zijn gebruikt voor de bepaling van het spilvormgetal dan voor die van de takhout-inhoud. Men heeft het materiaal ingedeeld in diameterklassen van 5 cm en hoogteklassen van 2 m en voor iedere klasse heeft men de gemiddelde waarden voor het spilvormgetal f en het takinhoudsquotient e uitgerekend. Beide variabelen heeft men afzonderlijk vereffend in hun afhankelijkheid van h en d . Met behulp van deze beide grafieken heeft men het verband tussen het boomvormgetal en diameter en hoogte bepaald, hetgeen voorbeeld te lezen, dat een boom van 30 cm diameter op borsthoogte en 22 m hoog een boomvormgetal van 0,502 heeft.

Van een deel van het materiaal waarvan de gegevens zich daartoe leenden, heeft men de verdeling van de afmetingen van het takhout bepaald. Bij de grafische vereffening bleek de hoogte geen rol te spelen, zodat men kon volstaan met de functie diameter op borsthoogte/procentuele takmassa. Deze is grafisch weergegeven in figuur 2, waaruit bij wijze van voorbeeld blijkt, dat van een boom met een diameter op borsthoogte van 40 cm 98% van de takmassa minder dan 12 cm dik is, 90% minder dan 10 cm, 78% minder dan 7, 66% minder dan 5 en 52% minder dan 3.

Deze grafiek heeft men gebruikt om de verkoopbare inhoud te kunnen bepalen. Hieronder verstaat men in Denemarken alle stam- en takhout met een diameter van meer dan 5 cm. Het is duidelijk dat voor dit doel grafiek 2 alleen niet voldoende is. Immers, men moet ook nog weten hoeveel % van de spilinhoud beneden 5 cm diameter ligt. Daarvoor heeft Bryndum gebruik gemaakt van een tabel die H. A. Henriksen indertijd voor de beuk heeft opgesteld en waarvan de toepassing in dit verband, gezien de relatief uiterst geringe massa van de top van de boomspil wel gerechtvaardigd is. Op deze wijze werd dan tenslotte het vormgetal gevonden, dat behoort bij deze verkoopbare inhoud en dat door de Denen wordt aangeduid met $F_s > 5$. Het verband tussen dit „verkoopbare” vormgetal en diameter en hoogte is weergegeven in figuur 3.

De schrijver besluit met mee te delen, dat de aldus opgestelde vormgetalkrommen geen aanspraak kunnen maken op grote nauwkeurigheid. Daarvoor is het materiaal te gering en te heterogeen, omdat er geen scheiding is gemaakt tussen de verschillende populierensoorten. Als voorlopige basis voor de schatting van vormgetallen voor populieren zijn de grafieken echter wel bruikbaar.

v. S.

Rubriek 9. Bossen en bosbouw van het nationale gezichtspunt gezien; boshuishoudkunde

92

Forestry Associations. T. François. Unasyuva 10 (2), 1956 (59—108).

Deze verhandeling, die de gehele tweede aflevering van Unasyuva 1956 vult, geeft te veel cijfermateriaal om hier gedetailleerd te worden besproken. Wel komt men na lezing tot de conclusie, dat het scheppen van een behoorlijk beheer voor het kleine particulier bosbezit van bijzonder groot belang is, dat er op dit gebied nog veel te doen is, maar ook dat er reeds veel is bereikt.

Men kan zeggen, dat in de gematigde streken, in die delen van de wereld dus, waar de houtproductie het hoogst is, 50% van de bosuitgestrektheid in handen is van particulieren. De helft nu van dit areaal is het bezit van kleine landeigenaren, die praktisch geen bosbouwkundige vakkennis hebben. In de V.S. is 55 miljoen ha bos het eigendom van 3 miljoen landbouwers, in West-Duitsland vindt men 323 duizend boseigenaren met minder dan 1 ha bos en in Japan is dit met 73% van de eigenaren het geval.

Het beste zou zijn in een homogeen gebied, al dergelijke snipperpercelen in één lichaam te doen opgaan, waarna men ze als één beheerseenheid kan behandelen. Ieder draagt dan naar zijn aandeel in de kosten bij en geniet een evenredig deel van de opbrengst. Maar de samenwerking behoeft lang niet overal zo ver te gaan; er zijn tal van gradaties. De samenwerking kan zich beperken alleen tot bijvoorbeeld het aankopen van transportmateriaal.

Het heeft ons altijd gespeten, dat, toen indertijd Beversluis het vraagstuk voor Nederland ter sprake bracht, (zie de artikelen van zijn hand, van Bonnema, van van Soest, en van Houtzagers in de jaargang 1941 van ons tijdschrift) de kwestie ter zijde werd geschoven, door een voorstel om een commissie te benoemen voor het opstellen van een instructie voor bedrijfsplannen. Alsof dit een „vraagstuk” was. Van hoeveel meer belang is het om in een bepaalde streek de kleine boseigenaren tot vrijwillige samenwerking te brengen.

Misschien dat nu het Bosschap er zijn schouders onder zou kunnen zetten. Zou er groter glorie kunnen bestaan, dan dat het Bosschap een bosschap baarde, een bosschap, maar nu in de betekenis die Beversluis daaraan hechtte, een organisatie dus die enigszins aan een waterschap doet denken?

De schrijver van bovengenoemd artikel zegt, dat op 't gebied van de integratie, van de „increasing responsibilities of associations” Nederland het verst is gegaan, door de instelling van een Bosschap. „In practise the Boards Powers in the Netherlands cover the whole province of forestry”.

Welnu, wat belet het Bosschap aan de creatie van een bosschap te beginnen?

v. Z.

945.1 (44)

Les débuts de la presse forestière périodique. R. Viney. Revue Forestière Française 8 (5), 1956 (347—351).

In 1851 heeft het Franse bosbouw-tijdschrift *Annales forestières* een bibliografie gegeven van de op dat ogenblik verschenen Franse bosbouwkundige publikaties. Het waren er 544. Thans, ongeveer een eeuw later, bevat de bibliotheek van de bosbouwhogeschool, die verre van volledig is, 30.000 publikaties, waarvan ongeveer een vierde deel aan bosbouwkundige vraagstukken is gewijd.

In 1801 is de *Mémorial forestier* verschenen. Het bevatte een overzicht van de ministeriele beschikkingen, de beslissingen van de directeur-generaal van het boswezen, de jurisprudentie enz. In 1808 worden deze mededelingen vervangen door *Annales forestières*, dat eenzelfde karakter had, doch waarvan de uitgave in 1816 werd gestaakt. In 1829 werd begonnen een maandblad uit te geven onder de titel *Journal des forêts*, doch dit duurde slechts 15 maanden. Een volgende poging met de *Revue forestière* hield het slechts vier maanden vol.

In 1842 werd een poging gedaan om een tijdschrift uit te geven op deugdelijke basis. Het kreeg eveneens de naam *Annales forestières* en het kan als de voorloper van het tegenwoordige Franse bosbouw-tijdschrift worden beschouwd. Het zou onjuist zijn de inhoud van de artikelen van een eeuw geleden te bekritisieren. De publikaties van die tijd waren zo, dat men gemakkelijk op een halve bladzijde had kunnen zetten, wat men toen in een heel artikel deed. En de stijl was zowel bloemrijk als gezwollen.

In 1862 werd de *Revue des Eaux et Forêts* geboren, zulks met medewerking van het Franse boswezen. En in 1866 werd de *Annales forestières* daarin opgenomen. Tenslotte heeft in 1949 de *Revue Forestière Française* het werk van de *Revue des Eaux et Forêts* overgenomen.

A. S.